

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dânu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a în
lăintrulu monarhiei pe 1 anu
întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In străinatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singlarici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a și
a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
în modulu celu mai usioru prin
assemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redactiu-
nea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 42.

— Sibiu, Sâmbăta 28/9 Juniu. —

1883.

Portile de feru.

Nu mai scim nîci noi a cătea-óra vomu fi reflectatu în cei cînci ani trecuti la asia numit'a cestiune a Portiloru de feru, adeca a rupturiloru de muntî, care se afa în midiulocu Dunarei între cele trei fruntarie ale celoru trei tîeri vecine Ungari'a, Romani'a și Serbi'a. Cestiunea acésta nîci că se pôte luá vreodata dela ordinea dilei, pâna-ce nu se va deslegá și regulá de voia buna sau de sila, în ori-ce casu înse în legatura cu alte cestiuni mari și anume cu cestiunea cea mare danubiana.

În momentele de față ni se dete ocaziune noua de a reflectá la Portile de feru. În dilele trecute adeca s'au tînutu conferentie de ministrii, la care au participatu 9 inși, adeca cei trei comuni c. Kálnoki, c. Bilandt-Reit și B. Kállay, trei austriaci și alti trei ungureni. Press'a periodica din ambele capitale asigura, că obiectele aceloru conferentie au fostu trei:

1. Cestiunea Portiloru de feru.

2. Cestiunea taxelor pe spiritu cu pretensiunea din partea Ungariei, că tesaurulu acesteia se mai apuce din venitul comunu ambelor parti dualiste unu adaosu de 4 milioane v. a. pe sém'a sa, spre a'si mai scadá ceva din deficitu, cu atátu mai virtosu, că piat'a de bani érași s'a mai strimtoratu și creditulu s'a micșioratu. În fine

3. Cestiunea unei cali ferate noue dela Muncaci în Ungari'a pâna la Striy în Galiti'a, în contra Rusiei.

Conferentiele n'au fostu prea lungi, dara oricum au fostu, rezultatulu lor nu e cunoscutu în modu autenticu, ceea ce nu este nîci-o mirare. Cu tôte acestea se afa destui ómeni în Bpest'a și Vien'a, cari cunoscú fórté bine statulu acestoru cestiuni, adeca stadiulu în care se afa deslegate sau si mai reu incurcate. Lasamu pe cele doue din urma că se se mai cóca și se stámu puçintelu numai la Portile de feru. Dara se resumamu puçinu cestiunea și apoi se'i defnimu statulu ei actualu chiaru dupa informatiuni unguresci pretiöse, pe care ni le dá unu diariu cá „Pesti Napló“ din 5 Juniu.

Dunarea este recunoscuta încependu mai alesu dela 1815 și de atunci încóce de repetite-ori cá fluviu europénu neutru, deschisu comerçului lumei întregi. Prea bine; dara afara de alte pedece, infundaturile guriloru Dunarei și mai virtosu ale Sulinei, apoi mai susu Portile de feru împedeca fórté multu comunicatiunea și comerçulu.

Luptele batute și tractatele inchiaiete pentru gurile Dunarei sunt cunoscute; încercarile dese ale Rusiei de a pune man'a pe ele asemenea.

În câtu pentru Portile de feru, Europ'a decretá în tractatul dela Berlinu și obligá pe Austro-Ungari'a că se sparga acelea Porti se delature pericolele de a se sfarmá și innecá corabiele cu ómeni și cu marfi și a nu fi silite se descarce din corabii mari pe altele mai mici sau chiaru pe uscatu, care tôte costa în cursulu timpului sute de mii și milioane.

Asia a decisu congresulu dela Berlin. Austro-Ungari'a înse nu si-a împlinitu acelu angagementu luat asupra sa, nu a facutu nimicu la Portile de feru; dara nîci nu se scie, daca celalalte poteri semnatarie ale tractatului 'iau adusu aminte vreodata în acesti cînci ani, că ar fi bine se se apuce de lucru. Se vede totusi, că s'a întemplatú asia ceva; că-ci ne vomu aduce aminte de candu press'a européna ventilase și în an. tr. acelea lucrari în Dunare, éra press'a ungurésca respundea că nu sunt bani. Astadi înse „P. N.“ spune verde, că lucrulu stá cu totul altumentrea. Austriacii și cu ei capital'a voiescu se se sparga câtu mai currendu Portile de feru, atátu pentru-cá ei se póta avé productele crude din staturile danubiane de a dreptulu la Vien'a cu transportu câtu mai éftinu

și mai acceleratu, câtu și cá se'si trimita de vale productele industriei lor totu sub acelea conditiiuni favorabili, spre a combatae mai usioru concurenti'a ce le facu staturile apusene în proportiuni colossali, inundandu totu orientulu cu manufacturele și fabricatele lor. Ungureni înse tocma la acésta se opunu cu totuadinsulu, adeca ei calca punctulu respectivu alu tractatului de Berlinu, dicéndu, că daca le convine austriaciloru se aiba productele crude mai éftine, cestora nicidecum nu le convine acésta concurentia; cu alte cuvente, ungurii voru că austriacii se cumpere numai dela ei productele crude câtu se pôte mai scumpe, éra manufacturele și fabricatele austriace se se vendia în Ungari'a câtu se pôte mai éftine, ba pe câtu s'ar potea, nîci se se mai vendia de locu, pentru-cá se póta prinde radecina industri'a ungurésca. Cu acestu scopu se discuta mereu în press'a magiara și plannu de a se despartí Ungari'a cu vamile de către Austri'a, a trage linia între ambele staturi dualistice și a supune la taxe tôte obiectele de comerçiu câte aru intrá din Austri'a; totuodata a include fruntariile și de către staturile danubiane și anume a tîné Portile de feru asia precum le-a facutu natur'a.

Asia dara ungureni nu voru se se supuna la decretule tractatului dela Berlinu. Aceiasi ungureni înse pretindu într'unu resuffetu, că Romani'a se se supuna, fara a mai perde unu cuventu, la decisiunile luate contra ei în conferenti'a dela Londr'a, sau vorbindu mai respicatu și multu mai aproape de adevéru, Romani'a se se supuna cu tóta cuceru'a la porunc'a Ungariei și se'si trimita câtu mai curendu sau celu mai tardiu pâna în Septembrie a. c. chiaile casei sale la Budapesta.

Faça cu acestea revelatiuni ale pressei magiare este lucru celu mai naturale, că tóta lumea se voiesca a vedé, care va fi tînut'a ulterióra a guvernului și a diplomatiei sale, a camerelor și a întregi Romanii. Lumea neutrăle adeca pune cestiunea simplu asia: Se pôte cá tractatul dela Berlinu se nu oblige pe Ungari'a care l'a subcrisu prin diplomati'a și prin guvernulu sau comunu, l'au înregistratu și între actele sale parlamentarie, éra pe Romani'a se o oblige conferenti'a din Londr'a, la care ea nu a participatu, ci a protestatu contra decisiuniloru ei.

Vede oricine, că diferenti'a devine totu mai apriga și conflictulu cresce. Press'a din Ungari'a crede că Romani'a va remanea izolata. Se pôte și acestu lucru; este înse totu asia de crediutu, că dupa aceea preste puçinu se voru schimba rolele asia, în câtu lumea se stea la mirare. Politia danubiana chiaru și asia precum se prevede în protocólole conferentiei, va fi conditionata absolutu dela spargerea definitivă a Portiloru-de feru și întinderea aceleiasi politii pâna dincolo de Vien'a, pâna la Ulm.

Pentru-cá Romani'a se'si apere cu bunu resultat drepturile și interesele sale față de tóta lumea și cu atátu mai virtosu față de vecinii sei, nu urmédia tocma că se se provóce vreo noua conflagratiune, unu nou resboiu la Dunare. Mai sunt și alte midiulóce totu asia de eficaci, dara mai sigure decâtu resboiulu, anume maritime, comerciali, industriali, de colonisatiune etc.

Dupa tôte scirile câte le avem din Romani'a, statulu acela este prea decisu a'si forma o marina propria, nu atátu bellica, câtu mai virtosu comerciala. Chiaru pâna acuma se vede falvându tricolóra Romaniei pe mai bine de doue sute corabii de comerçiu, atátu pamentene câtu și de ale altoru particulari de protectiune straina, cari isi tînu de onóre cá se arboredie la catargurile lor bandier'a romanésca. De altumentrea și corabiile de resboiu se inmultiescu din anu în anu. Preste acésta tocma acum se luca la formarea unei societati de corabiere cu vapóra pe Dunare, la care se inbiie mereu capitalisti straini. S'opulu acesteia este, că se faca

concurentia omoritória societatiei austro-unguresci existente de 53 de ani. Va fi greu a combatae acea societate vechie și ajutata de către stat; dara și Russi'a e decisă cá se ajute pe Bulgari'a, spre a'si forma și acésta o marina.

Dupa nenumeratele conflicte și urgii câte se întempla pe fiacare di pe la vami din caus'a conventiunei comerciale inchiaiete între Austro-Ungari'a și Romani'a la 1874 și dupa alte informatiuni, Romani'a e decisă a nu mai inchiaié nîci-o conventiune comercială cu nîci-unu statu care voiescu subjugarea ei économică, ci a'si introduce tarifa asia numita autonoma, fara nîci-o invoiéla cu nimeni și fara a fi silita se totu faca la cociessiuni fara numeru. Aceia caroru le va conveni tarifa autonoma, voru face comerçiu cu Romani'a, caroru nu le va placea, voru merge airea.

Intr'aceea colonizarea cu poporu industriariu este și pâna acuma fórté favorata de guvernulu Romaniei, pe care 'lu ajuta de minune și guvernulu Ungariei prin magiarisarea fortiaata și prin persecutiunea sasiloru din Transilvani'a, din cari trecu mereu preste muntî cu profesiunile și cu averile lor. Se întempla adeca cu sasii aceea ce se întemplase sub Ludovicu XIV cu francesii protestanti alungati din Franci'a, primiti înse cu diecile de mii în Prussi'a, care pâna atunci mai nu avea industria. Chiaru fabrice mai mari au începutu a se înfiintia mai virtosu de acelea, ale caroru producte sunt mai necesare pentru armata, precum de postavu, de teraru etc. etc. Locuitorii agricultori se inmultiescu în atátu mai multu, cu câtu la noi magiarisarea e mai fortiaata.

Apelu către onoratulu publicu romanu.

Natiunile mai civilizate în tôte timpurile au recunoscutu, dar recunoscú desclinitu în dilele nóstre însemnatulu rol, ce femeia are întru desvoltarea și întru directiunea mersului de desvoltare a popóloru. Destinele acestor'a mare parte sunt puse în manile ei.

„Pre sinulu mamei — dice celebrulu Aimé Martin — pausédia spiritulu popóloru, moralurile, prejudetiele, virtutile lor; cu alte cuvinte civilizatiunea genului omenescu.“

Intr'adeveru inriurirea femeiei îmbrăçiosédia viéti'a nóstra întrega, încependu dela léganu pâna la mormentu. Intr'adeveru cine nu scie, ce împresione adunca, nestérsa facu în ánim'a frageda a copilului plapandu primele cuvente, svaturi și îndrumari ale mamei, cari copilulu nice devenitu june și barbatu nu le mai uita, ci formédia pentru elu totu atâte sante principie caleusátorie și demulteori mai tari decâtu pasiunile vietiei? Cui nu-i este cunoscutu, că în decursulu istoriei nu odata cugetele, cari la coltiulu caminului femeia le-a inspiratu soçiului seu, fure duse de acesta în foru și determinara întórcerea sortiei a poporatiuni și tîere întregi în spre mai bine sau în spre reu?

Nu fara cuventu s'a atribuitu drept'acea în causatiunea templementelor istorice o parte principale femeiloru. Nu fara cuventu se pôte dice și sustiné, că cum sunt mamele și soçiele: asia e generatiunea, asia e societatea respectiva.

De asemeni consideratiuni a fostu condusa întieleginti'a romana din Clusiu și giuru, candu înainte de acésta cu diece ani, la intitiativ'a bravoru nostri juni dela universitatea din locu, începú colectarea unui fondu pentru a înfiintia o scóla romana de fetitie în fóst'a capitala, éra acum centrulu culturale alu Transilvaniei. Intieleginti'a rom. clusiana a crediutu atunci si crede si asta-di, că în seclulu curentului atátu de potinte alu ideiei nationali ne este értatu si detorintia si noue Romaniloru, cá altora, a ne apera si pastra viéti'a nationale individuale cu midiulócele nóstre si pre cali legali.

Fondulu crescú în diece ani prea puçinu;

abia ajunge la sum'a de 3000 fl. v. a. Nu cercam cauzele acestui incetinelu progressu si crescamentu. Una a fostu de buna séma, trebuie se marturimu, puçin'a noastră interessare de afacerile noastre publice si mai generali. De alta parte inse variele legi scolastice si de egalea indreptatire a nationalitatiloru, si solemnile promisiuni ale barbatiloru de statu fruntasii din patri'a noastră inca ne leganara in anii precedenti in visuri si sperantie, că acele legi si promisiuni numai ce se voru face odata trupu; că din diecile de milióne, ce contribuescu cele aprópe trei milióne de Romani la sustinerea statului, ni se va arunca si nóue macaru o farmitura cătu de bagatela pentru institutelle noastre de cultura nationale romanesca.

Se scie, ce deceptiune amara ne preparara pentru tredirea noastră din acele vise si sperantie legiurile dietei patriei noastre din cesti vreo doi ani ultimi. Suntemu avisati si in afacerea educatiunei si culturai noastre romanesce numai si numai la proprielle noastre poteri.

Intre atari impregiurari fatali de grele, avemu detorintia imperioasa se ne cugetamu seriosu si se ne apucamu, cu o óra mai inainte, de a infintiá institute romanesce pentru instructiunea si educatiunea ficeleoru si sororiloru noastre. Nu mai póte fi de adi incolo pentru Romanii din monarchi'a austro-ungara lucru indiferente, deca ficele si sororile noastre, fiitóriele soçie si mame romane, se voru cresce si instrui prin institute de ale noastre, ori, că până acum, totu prin scóle straine, de unde se ése unele, deca nu cu rusinare si ura, la totu casulu inse cu nepasare façia de limb'a, religiunea si datinele stramosiloru.

De aceea suscrisulu comitetu alu „Reuniunei fondului pentru infintiarea unei scóle rom. de fetitie in Clusiu“ isi permite a se adressá in generale cătra toti amicii culturai, éra in speciale cătra onoratulu publicu romanu, cătra tóta suflarea si ánim'a romana, că intru ajungerea cătu mai curenda a mantuitorului scopu culturale-nationale se nu pregete a-i veni intru ajutoriu. Acésta fia prin instituirea de colecte in favórea fondului, fia pasindu in sirulu membriloru reuniunei fondului cá fundatori cu 100 fl. v. a. odata pentru totudeauna, au cá membri ordinari cu cotisatune de 2 fl. pe anu. Listele de subscriptiune, numerisate si alaturate la acestu apelu, p. t. domnole si domni colectanti se bine-voiesca a le retransmite impreuna cu rezultatulu operatu, dlui cassariu alu suscrisului comitetu V. a. S. Podoba (Clusiu, strad'a carbuniloru Nr. 6), la care au a se adressá pentru liste si alti amici ai educatiunei romane, cari aru binevoí a se incarsiná cu asemeni colectari.

Sorori romane si frati romani!

In numele mosiloru si stramosiloru si in numele nepotiloru si stranepotiloru nostri ne indreptamu cătra voi cu acestu apelu fratiescu. Cei-a printre tóte fatalitatelle seceloru ne eredira limb'a, relegea, fiinti'a romana intacta; cesti-a sunt in dreptu a pretinde dela noi, se le transmitemu nestirbata ereditatea stabuna. Se ne punemu drept'aceea cu totii umeru la umeru. Fia-care din noi, micu si mare, avutu si seracu, dupa potere se depunemu obolulu nostru pe altariulu culturai romanesce, asta-di in speciale alu culturai si crescerei fetitiei romane. In ea vomu capetá prin asta unu nou si potinte factoriu alu esistentiei si progressului nostru. Jert'fa noastră va produce fructe inmiite până in cele mai departate generatiuni, cari ne voru binecuventá.

Din siedinti'a comitetului „Reuniunei fondului pentru infintiarea unei scóle romanesce de fetitie in Clusiu“.

Clusiu, 29 Martiu 1883.*)

Alesandru Bohatielu,
presiedinte.
Dr. Gregoriu Silasi,
actuariu.

si

Resboinlu Franciei in Asi'a.

De puçine dile incóce a inceputu a se latí ceva lumina mai buna asupra expeditiunei asiaticé a Franciei, si acum nu avemu se ne miramu, daca evenimentelle asiaticé au produsu impressiune rea in Paris si in tóta Franci'a. Conflictulu escatu in fundulu Asiei póte se ia dimensiuni mai mari decâtu alu Egiptului in anulu trecut. Dara pentru-cá se'lu intielegemu bine, avemu se premittemu indata aci câteva informatiuni geografice si statistice.

*) Acestu apelu au ajunsu la noi numai alaltaeri. Red.

Franci'a are a face astadi in Asi'a cu unu statu, alu carui teritoriu se intinde pe 9700 miliarie geografice, prin urmare aprópe asia mare cá monarchi'a austro-ungurésca. Acelu statu in marimea sa de acuma e cunoscutu sub nume de Annam cum ilu pronuntia europenii, An-Nan adeca Linistea Amiediei, cum ii dicu pamentenii, si Viet-Nan adeca Lustrulu Amiediei, cum se numesce in actelle oficiali dela 1802 incóce. Form'a domniei este monarchica. Monarchi'a insasi este compusa, cá si multe staturi europene, din alte staturi sau cucerite, sau incorporate prin confederatiuni si prin casatorii. Asia monarchi'a Annam, e compusa din regatele Tonking si Cochinchina (care se pronuntia Cocincina) cu Ciampa si din o parte a regatului Cambodja.

Monarchi'a Annam are vecini spre miédia-nópte trei provincii din imperiulu Chinei, spre apusu imperiulu Siam, spre resaritu si miédia-di marea Chinei si unu sinu de mare alu provinciei Tonking. Annam are si doue riuri mari navigabili Mecong si Songca, afara de altele mai mici. Statulu intregu este situatu intre 11 si 18 graduri de latime geogr. septentrionala, prin urmare sub zon'a tropica; dupa-ce inse marea moderédia multu caldurile nesuferite, si o parte considerabila a statului este muntósa, asia teritoriulu e favorabilu productiunei; se intielege inse, că dupa natur'a climei sale, unde austrulu bate neincetatu din Aprile până cătra Octobre si ploile tñu dela Aprile până spre Septembre; dupa aceea vinu venturile de nord-ostu si usuca totu. Partea de cătra nordu suferu de venturile numite Taifur sau orcanu teribili, care vinu cu furia din marea Chinei.

Si acuma se ne intrebamu, ce cauta francesii in imperiulu Annam. Mai ántaiu cá ei cunoscu acelea tieri mai bine de 100 de ani; ei si spaniolii au avutu acolo totudeauna missionari catolici, s'au batutu cu imperatii de Annam de mai multe ori; dara capulu lucrului este, cá tierile acelu statu sunt fórtu bune de a face cu ele comeriu intinsu. Pamentulu ascunde in sinulu seu auru, argintu, feru si multe mineralii cu prisosintia, pe suprafaçia sa prosperédia fórtu multe produse pretiose, intre care la loculu ántaiu se pune orezulu (oriza), papusoiulu (mais), legume diverse, póme; paduri de arbori nobili, cum de piperiu, scortisóra; trestia din care se face zacharu; bumbacu, aloe si alte plante aromatice. Dintre animale Annam are elefanti fórtu frumosi, bivoli, cai de rassa mai merunta, apoi tigrii, rinocerosi, bisami, paseri de casa etc. Scurtu, Annam este unu statu din cele mai bine dotate dela natura.

Éca dara ce cauta francesii in Annam: bogatii, cá si anglii, cá si germanii si altii in tóte partille lumei, si pe acelea voru se le aiba cu ori-ce pretiu, pentru-cá clim'a si modulu vietiei, la care europenii nu sunt dedati si nu se dedau decâtu in a dou'a si a trei'a generatiune, omóra pe nenumerati din trensii; dara ce le pasa, atáti căti remanu in viétia, aduna la averi fara ceva mustrare de cugetu.

Locuitorii din Annam in aloru maioritate sunt de rassa mongola, inse mai mici de statura si mai frumosi decâtu alte popóra din acelea parti ale Asiei; ómeni de caracteru bunu si amicabile, dara tocma cu bunatatea loru europenii facu abusu. In Annam cá si in Chin'a sunt religiuni diverse, cele mai latite sunt trei, alui Confucius, alui Tao (religiunea Ratiunei) numita si Laotse, apoi alui Budha cu superstitiunile sale. Sunt si puçini catolici, dara fórtu persecutati mai virtosu din caus'a missionariloru, cari nicidecum nu'si potu infrená poft'a de a se amestecá grosu in politica intru atáta, in cătu de câteva-ori au causatu si resboie civili, dara au si platit' cu viétia.

Francesii au calcatu mai ántaiu cu armata in Annam la 1787 chiamati totu de missionari, cari erau multu mai negutiatori decâtu crestini. Dupace au pusu odata pitiorulu pe câte unu portu si ceva teritoriu, apoi francesii au sciutu se operedie mai departe si se caute preteste de certe si batai mai virtosu in 1847, 1856, 1858 până in 1859. In fine dupa multe lupte sengeróse, pe temeulu tractatului inchiáietu in 5 Juniu 1862 Franci'a castigá din acelu statu unu teritoriu de 500 mil. patrate cu vreo 2 milióne locuitori, intre cari se afla colonisti francesi si alti europeni in numeru nu prea mare, dara cu atátu mai aroganti. Acelu teritoriu de 500 miliarie e impartitu in 7 departamente si acelea in 18 arondissemente (cercuri, plase, plaiuri, ocóle) cu 1038 comune. Administratiunea intréga e francesa sub titlu de „Cochinchine française“, fiindu-cá acestu teritoriu a fostu ruptu mai multu din provinci'a Cochinchina. In an. 1874 ei s'au

incuibatu si in Tonking. Acum, dupa unele certe cutate cu falinariulu, francesii au esitu din nou cu pretensiuni si tindu a ocupá chiaru capital'a de Annam numita Hue, sau mai limpede, ei voru se ocupe acea monarchia intréga, se o prefaca in o Francia noua prin subjugarea totala a locuitoriloru indigeni. Asia facu europenii.

Din Romani'a.

Bucuresci, 5 Juniu: Asia dara senatulu, acelu corpu alu betraniloru moderati si ponderatori e decisu a subscrie totu ce a disu regele in cuventulu seu de tronu si anume in cestiunea cea mare asigura pe monarchu cá se fia incredintiatu, cá intrég'a natiune, cá unu singuru omu va fi totudeauna unita impregiurulu iubitului seu suveranu etc.

Éca proiectulu seu de adresa:

„Sire!

Senatulu, alesu pentru revisiunea unoru dispositiuni din constitutiune si din legea electorala, se simte fericitu de a esprime cu acésta ocaziune omagiulu simtimentelor sale de iubire si devotamentu către tronu si dinastie.

Constitutiunea ce tier'a si-a datu in memorabilulu anu alu suirii pe tronu a Maiestatii Tale, a favorisatu progressulu in tóte ramurile activitatii. Modificari profunde atátu in sfer'a politica si economica cátu si in sfer'a sociala, s'au operatu in statulu romanu in decursulu acestoru siépte-spre-diece ani de labóre necontentita si fecunda in rezultate.

La apelulu facutu de Maiestatea Ta, tier'a a respunsu in modu otaritoru, cá nu intielege a lasa institutiunile sale fundamentale se remana inapoi de starea de progressu ce a sciutu a realisa.

De alta parte, principiile sanetóse de organizare politica si sociala sunt prea inradecinate in bunulu simtiu si in caracterulu poporului romanu, pentru-cá se se póta produce la noi temeri de reforme periculóse, care asta-di sunt condamnate de esperiinti'a totoruru natiuniloru civilizate.

Senatulu constata cá, cu tóta importantia si gravitatea cestiuniloru ce frementau spiritele, alegerile s'au facutu in deplina linisce. Acésta dovedesce progressulu realisatu de natiune in exercitarea drepturiloru sale politice.

In cestiunea revisiurii legii electorale, senatulu, tinendu séma de impregiurările particulare ale tieriei noastre, si de esperiinti'a facuta, va cauta solutiunea cea mai nemerita, care ocrotindu pe deplinu tóte interesele, se asigure in acelasi timpu independenti'a si moralitatea votului, desvoltarea si intarirea regimului reprezentativu.

Sire!

Senatulu a primitu cu multamire astcurarea, cá relatiunile noastre cu puterile straine sunt satisfacetóre.

Cestiunea Dunarii a potutu intra intr'o noua situatiune prin conferenti'a dela Londr'a, dar credinti'a nestramutata a tieriei este cá Europ'a, care ne-a vediatu la lucru, care a favorisatu desvoltarea aspiratiuniloru noastre legitime, care a avutu in tóte impregiurările invederate probe de lealitatea si moderatiunea natiunei romane, nu va voi esecutarea unoru decisiuni, cari jñescu drepturile noastre si la care noi nu amu consimtitu.

Statulu romanu, gratia mariloru si fericiteloru evenimente din ultimii ani, isi a recastigatu pe deplinu vechille sale drepturi. Romani'a asta-di este tiéra neatarnata si suverana, — si o monarchia ereditara ii asigura stabilitatea si viitorulu.

Cátu pentru noi, Sire, fii incredintiatu, cá intrég'a natiune, cá unu singuru omu, va fi totudeauna unita impregiurulu iubitului seu suveranu, intr'unu singuru gându si intr'o singura cugetare: prosperarea si intarirea statului romanu.

Se traiasca Romani'a! Se traiasca August'a noastră Dinastie.“

Bucuresci, 6 Juniu st. n. S'a publicatu si proiectulu de respunsu alu camerei deputatiloru la cuventulu de tronu; elu este totu numai o scurta parafrasa, in care camer'a e de acordu cu totu ce s'a disu dela tronu. In cătu pentru cestiunea Dunarei se dice: „Maiestatea Ta scie, căta ingrijire a desteptatu in tiéra cestiunea Dunarei; scie asemenea, cá in acésta cestiune, fiindu puse in jocu unele din drepturile sale de statu independente si interese economice de primulu ordinu, natiunea nu ar putea consimti la nici-unu actu care ar compromitte aceste drepturi si interese.“

Asia dara camer'a cá si senatulu respinge in termini respicati decisiunile conferentiei dela Londr'a.

Dupa „Romanulu“ camer'a deputatiloru se afla in deplina activitate lucrandu in sectiuni la patru proiecte de lege, până candu se va putea prepará proiectulu revisiunei de constitutiune si mai alesu de lege electorala. Acelea proiecte sunt: 1) dreptu de monopolu la vinderea beuturiloru spirituóse in favórea comunelor satesci; 2) organizarea ministeriului lucruriloru publice; 3) organizarea mai perfecta a servitiului statisticu; 4) infintiarea unei societati romane de corabiere.

— Scóla de marina infintiata in anulu trecut, inbarcandu elevii sei pe brigulu Mircea,

domineca in 3 Junii st. n. sub comand'a dlui loc. colonelul Urseanu insoțitu de capitanul Irimescu si locotenentii Manescu et Barbieri plecã la Sulina si Constantia, era de acolo voru face excursiuni impregiuru pe marea neagra, era acesta caletoria destinata a servi de scola practica pentru marinarii tineri, va dura trei luni de zile. Intr'aceea flotila romana inmultita din nou cu cateva corabii face servitiulu necesariu, cum si exercitie pe Dunare.

— (Dela manastirea Dalhauți) in dieces'a Buzeului au fostu arestati calugarii impreuna cu egumenulu, din cauza ca de 14 ani incoca au tinutu in evidenta pe 16 calugari morti ca fiindu in vieta si au ridicatu successive dela statu 32 mii lei nui pentru intertentiunea lor. Ce e dreptu, statulu dupace a secularisatu tote averile monastiresci si dupace numerulu monachiloru a scadiutu forte tare in anii din urma, apoi totusi este forte avaru cãtra cei ce au mai ramasu in vieta.

— (Altu scandalu). Dilele trecute unu sergentu a prinsu pe calugarulu Eftimie Vasilescu si pe maicile Filotea Dimitrescu si Manda Ilie in minutulu candu voiau se arunce pe campia Filaretului unu copilu ca de 6 luni. „Ortodoxulu“, organu alu mitropolitulu primat, confirmandu acestu faptu spune, ca dupa cercetarile facute s'a constatat, ca atatu calugarulu, catu si calugaritiele in cestiune sunt din eparchia episcopiei Buzeului.

R u s s i ' a .

Date istorice despre incoronari si mai de aproape despre cele bizantine trecute la Russi'a.

Imperiulu romanu orientale fundatu de Constantinu M. pe la anulu 330 dupa Is. Chr. a duratu bine reu, pana la caderea lui sub turci in anulu 1453; dara cu caderea domniei romano-grecesci personale nu s'au desfiintiatu si vechile sale institutiuni fara nici-o alegere, ci o multime din acelea care nu lovia in preceptele Alcoranului, le-au conservatu si aplicatu chiaru turcii si sultanii lor, era altele multe atatu de caracteru politicu, catu si mai virtosu de celu religiosu au trecut la poporale slave din Russi'a actuala si la cele doue principate romanesci. Din institutiunile bizantine conservate la muscali este un'a din cele mai de frunte si incoronarea. Renumitulu istoricu alu Russiei Solovief (repausatu) isi luase si ostenele a de a face istoriculu incoronarei asia, in catu acea descriere pote se interesedie prea bine si pe cititorii de alte nationalitati, anume pe romani, caroru le-au ramasu multime de traditiuni din imperiulu bizantin. „Telegrafulu“ din Bucuresti dela 18/30 Maiu da dupa Solovief urmatoriele informatiuni despre incoronarile vechi:

„Incoronarea datedia dela Bizantiu. Trasurile caracteristice ale incoronarei imperatorilor bizantini se margineau in urmatoriele acte: Imperatulu se imbraca intr'unu modu solemn cu porfir'a si se incorona cu diadem'a, apoi lua in man'a drepta o cruce, era in cea stinga sceptrulu. Investitu cu aceste atribute imperatulu Bizantiulu precesu de cãtra patriarchulu, pasia la bisericã, unde urcandu-se pe tronul fi unsu cu mirulu santu. Imperatulu incoronatu pronuntia apoi unu juramentu, prin care se obligã se apere resolutiunile soboreloru, a ocroti biseric'a si a fi aperiatorulu supusiloru sei.

Din imperiulu bizantinu obiceiulu trecu in Europ'a occidentala si in Russi'a. Imperatorii bizantini pentru a'si atrage simpatiile poporaloru barbare, inaltiau pe potentatii lor la demnitate de regi, si cu acesta ocaziune ii daruiau cu porfir'a, coron'a, sceptrulu si globulu. Unii din imperatorii din Occidentu, cucerindu diferite tãri, se incoronau de trei patru-ori; asia d. e. imperatii romano-germani se incoronau de trei-ori, prim'a incoronare se facea la Aachen, unde se puneã pe capulu imperatulu coron'a germana, apoi la Milan imperatulu se incorona cu coron'a de fieru a Lombardiei, si in fine la Roma cu coron'a imperiulu romanu, pe care o puneã pe capulu alesulu dela Aachen pap'a in persoana.

In Russi'a antica actulu de incoronare n'a existatu. Incercarile unoru din principii Russiei federale de a capeta titlu de rege sau tzar impreuna cu regaliele regale consantate la Bizantiu, fara totdeauna respinse de imperatii bizantini. Asia de ex. imperatulu Constantinu Bogrationu da urmatoriulu sfatu in acesta privintia fiului seu Romanu:

„In casu daca Hasarii, turci, rusi, sau unu altu poporu skif (schitu) pentru serviciile lor facute imperiulu, voru cere ca recompensa coron'a si porfir'a regala, apoi le vei refusa acesta, respundindu-le ca numai imperatii Bizantiulu au dreptu de a se impodobii cu aceste obiecte sacre si chiaru ei nu le porta decatu in serbatori mari, era de ordinu porfir'a, sceptrulu si coron'a sunt pastrate in bisericã impreuna cu moscele si reliquiele santelor bisericre crestine. Se le mai dici, ca Constantinu celu Mare a juratu se nu se dea dreptu nimenu a porta aceste reliquie, era cei cari nu se voru supune interdicerei facute, se fia departati din sinulu bisericeii si anatemisati.“

Din secolulu inse alu XII-lea vedemu ca principii Russiei federale (Udelnaia Rusia) se urcau deja pe tronurile lor respective intr'unu modu solemn.

Dupa descriptiunile istorice ale acestei solemnitati este evidentu, ca obiceiulu a fostu copiatu din Bizantiu, inse principii sub frica anatemei nu se ungeau de locu cu miru.

Asia urma lucrulu pana la principele Ioanu III. Era dela acestu principe Moscovitu incoronarea se facea deja dupa adeverat'a copia a ceremoniei bizantine; inainte inse fara ungere, era dela epoca lui Ioanu IV. cu ungere. Numai dela Teodoru Alexievici obiceiulu de a se incorona precum acesta se face acum, s'a stabilitu intr'unu modu definitivu.

Urcarea pe scaunu (na stol) a principiloru se facea in dio'a chiaru a proclamarei sale de principe in antic'a Russia. In acestu casu ceremoniã se marginea prin citirea unui manifestu (riadnaia gramota) si intrarea principelui in orasiu, unde elu a fostu intempinatu de cetatenime si cleru. Asia se facea la Kieff, Novgorod, Wolodimir, Susdal etc. In anulu 1287 principele Matislav, urcandu-se pe tronulu principatulu Wladimir Volinsky, a fostu intempinatu la intrarea sa in orasiu de cãtra omenii de frunte ai orasiului, de cãtra episcopu, care 'ia oferitu o cruce si l'a invelitu cu o porfira tiesuta cu firu de auru. In aceeasi di noulu principe chiamo la mes'a sa pe cetatenii de frunte si inaltulu cleru. —

Sub domnia tatariloru, care a duratu doue secole, proclamarea principiloru rusi se facea in Ord'a-de-auru, locuintia chaniloru tataresci, care era situata pe Volg'a, aproximativu acolo unde acum se afla orasiulu Astrahan. Chanulu daruia alesulu printre principii rusi o sabia tatarésca, proclamandu-lu de „tiarulu Mosevei.“ Dupa acesta noulu tiaru se urca pe unu calu bogatu impodobitu si tinutu in frêne de cãtra slugile chanului, era unulu din marii secretari ai teribilulu potentatu tataru striga susu si tare titlurile noulu alesu. Asia dara originea tiariloru Mosevei se trage dela jugulu tataru; primii tiari fura creati de chanii tataru; gratia lingusirei lor, gratia darurilor bogate, gratia supunerii orbe a principiloru dela Moseva, ei reusira se se inalte preste principii altoru orasie si biruindu-i apoi cu sprijinulu tatariloru 'si insusira tierile lor, fiindu in acesta patronati de cãtra chanii, cari 'i considerau de cei mai fideli, printre principii suverani. In anulu 1437 Vasiliu Orbulu urcandu-se la rendulu seu pe tronulu lui Alexandru Nevsky, primulu marele Cneazu proclamatu de tataru, s'a incoronatu cu o corona noua in catedral'a Uspensky, pe atunci o mica bisericã de lemnu.

In anulu 1498, Februariu 4, s'a incoronatu dupa obiceiulu bizantin nepotulu lui Ioanu III-lea Dumitru. Acesta incoronare este prim'a, a carei ceremonie se afla descrisa in anele istoriei moscovite. Marele Cneazu Ioanu III-lea a fostu casatoritu cu Sofi'a principesa bizantina din familia Paleologiloru. Divortandu-se de ea cneazulu, voia se inlature dela tronul pe fiulu seu Vasiliu nascutu din acesta casatoria, si fiindu inea in vieta incorona pe nepotulu seu Dumitru. Dara pentru a da acestei incoronari bizare tariã trebuintiosa, elu crediu de trebuintia reliquiele sante, aduse din Bizantiu. Lucru nu era posibilu, imperatii bizantini refusau favorea ceruta. Atunci pischerulu Ioanu III*) inventa legend'a beretului lui Monomach. Se respandi sgomotulu, cumca Vladimir Monomach, principele Kievului, a fostu incoronatu de cãtra Grecii cari adusera cu densii vestitul beretu din Constantinopole impreuna cu o porfira si sceptru. Dupa spusele acestei legende: „imperatulu Constantin Monomach (?) dupa resbelulu cu francianii trimise din Tiargradu (Constantinopole) impreuna cu mitropolitulu Neofitu din Ephesia principelui Volodimiru Vsevolodovici din Kieff, o cruce din Ierusalimu si unu beretu de auru, cu care mitropolitulu incorona pe Vladimirus dandu-i titlu de Monomach si declarandu-lu „marele tiaru alu Russiei.“ Gratia beretului lui Monomach, Ioanu III-lea incorona pe nepotulu seu Dumitru, si de atunci tiarii se incoronara mereu cu acesta reliquia santa (?)

Alu cui este in adeveru beretulu in cestiune? Este greu a dice; unu lucru inse e evidentu, adeca acela, ca acesta pelaria bizara n'a potutu se fia confectionata la Constantinopole si ca din contra ea a esitu din atelierele faimose pe atunci ale orasiulu Vladimirus de pe riulu Cleasma. Cu aceste notitie istorice culesu din materialulu istoricu alu lui Solovief incheiu acesta scrisore.

Correspondentie particulare ale „Observatoriulu“.

Secadate, in 3 Juniu 1883

(Estrasu). Pe candu statulu impune asia dicendu cu fortia limb'a sa nu numai in administratiune, dara chiaru si in scolele primarie (vedi art. de lege XVIII din 1879), apoi in estu anu si in cele secundare pe atunci confessioniunile s'au desteptatu din somnulu celu de morte, cum dice poetulu, si unele si-au cultivatu si 'si cultiva limb'a pe vieta pe morte, era altele, dorere, trebuie se marturimu, facu forte puçinu in privintia acesta. Din multe alte sute de exemple voiu cita astadata numai unulu, care se pote aplica si la multe alte comune, cari sunt atacate de indiferentismu.

In comun'a Sacadate situata pe malulu dreptu alu Oltului vis-avis de comun'a Avrigu (Freck) sunt trei confessioniuni: un'a greco-orientala, care este si cea mai mare, alt'a greco-catolica, si a trei'a ev.-luterana, de care se tinu ca vreo 35 familii de ciangai-magiari.

Preotii confessioniune greco-orientale sunt doi si nici nu sunt asia bine dotati.

Preotulu gr.-cat. este mai bine dotatu, avendu o canonica portia destulu de mare si e totuodata si administratoru protopopiatulu Cichindealu. — Dara apoi preotulu ev.-luteranu este mai dotatu dora decatu diece preoti romani, avendu numai o eclesia, dupa care ar pote trai unu preotu onestu, si afara de acesta elu mai

*) Pischeriu, barbarismu turcescu, usitatu in jargonulu muntenescu, in locu de insielatoriu.

Red. Obs.

are ca desdaunare pentru decimele vechi 1800 florini val. austr. pe anu.

Preotii asia dara sunt bine dotati, sunt totuodata si la inaltimea misiunei lor; dara le strica la cei romani impregiurarea, ca nu sunt prenumerati la nici-unu diariu romanescu si nu se ocupa de limb'a si literatur'a romana. Nu asia face pop'a ev.-luter.; acesta are lectur'a sa si diariulu seu, citeste si scrie multe in diarie. Ore preotiloru nostrii se nu le remana nici macaru 1/2 ora pe di de cititu? Asia ceva nu se pote, daca nu voru se taia ori-ce comunicatiune cu lumea din afara.*)

Dara cu scolele, cu acestea facii ale Minervei, Secadatiunii stau forte reu; si scole sunt trei, cate si confessioniuni, dara in tote trei nu se invetia catu intr'una buna. Gr.-orientalii au claditu pe la an. 1860 o scola frumoasa cu unu etagiu, au avutu si unu invetiatoriu de pe la anulu 1864 bine cualificatu; dara pe la an. 1877 interesulu de inavutire l'au impinsu in prapastia de s'a pusu si birtasiu, in catu sieasa ani a functionatu atatu ca invetiatoriu, catu si ca birtasiu, spre rusinea respectiviloru directori locali. Acum acelu invetiatoriu a caditu intr'unu morbu incurabilu, din care nu credu ca se va mai potea insanetosia.

Asemenea si greco-catolicii nu stau mai bine cu scola; salariu puçinu vreo 70 fl. v. a.; invetiatoriuulu respectivu e si economu, cassariu comunalu, macelariu etc., prin urmare progressulu si la acesta scola nu e de ceva domne-ajuta. Cãtu aru fi de bine, candu ambele confessioniuni s'aru intielege si si-aru alege unu invetiatoriu strainu, care s'aru interessã mai cu de adinsulu de crescerea tinerimei, care a si devenitu cam selbatecita fara scola. Ar fi timpulu supremu ca se mai lasamu certele confessionali la o parte, de care totu numai inimicii nostrii se folosescu pe langa ce'si mai batu si jocu de noi cu totu despretiulu de care sunt capabili; ar fi timpulu, ca si inteligentia de aici se traiasca intr'o armonia mai buna decatu a traitu pana acum; ca-ci de voru continua totu asia, in curendu va face statulu o scola de statu pe ruinele celor confessionale, dupa cum dice chiaru art. de lege XVIII din anulu 1879 §. 3.**)

Videant consules.

Sacadatiianulu.

Sciri economice generali si specialii.

Press'a periodica de tote limbile e datorie lectoriloru sei dupa anotimpuri si alte impregiurari, cu informatiuni economice mai virtosu in tieri agricole precum sunt tote acelea in care locuescu romani. Se deschidu pe anu ce merge piatie noue de cerealii si magazine, in care se aduna productele de sute de mii si milioane spre a se transporta mai departe, era mai aproape la B Pest'a ca la unu centru.

Amblarea forte schimbatiosa a timpului in totu coprinulu Ungariei, ploi reci, calduri mari, apoi curendu erasi ploi, dupa aceea sciri spariose venite la burs'a de cerealii, unde se statorescu pretiurile, ca in multe tinuturi se arata malura si tetiune in grau, ca in altele locutorii au intardiatu forte tare cu semenaturile de primavera, in fine si scirile telegrafice despre crise noue comerciale dela Paris, — ca de diece zile incoca au alteratu multu pretiurile si respective le-au urcatu. Atunci proprietarii moriloru facute pe actiuni, in cari se macina pe fiacare septemana sute de mii hectolitre, se invoira intre sine, ca se lucre deocamdata numai cate 5 zile in septemana si asia dela finea lui Maiu incoca au produsu cu circa 30 mii cantarie (maji) metrice farina mai puçina decatu mai inainte. Scopulu lor cu acesta manopera a fostu, ca se apese pretiurile cerealiiloru si mai alesu alu graneloru in piatia din capitala si prin aceea in tote celelalte piatie. Asia lupt'a speculantiloru se continua si ea incepe a se simti tare pana aici intre muntii nostrii, la Sibiu, Brasiovu, Fagarasiu, Clusiu, era mai alesu la Blasiu si la Ludosiu, doue intreprosite de cerealii necunoscutu pana acum in lumea comerciala.

*) Daca acei preoti nu citecscu nimic pe lume, nu cunosc nici-o foia periodica in nici-o limba, atunci ori-ce ai scrie la adresa dumnealoru nu va ajunge pana la judecat'a de apoi, candu le voru trimbitia angerii. Dara atunci cum remane cu actele oficiale, care se publica in diarie diecesane?

Red.

**) Trebuie se spunemu pretotindeni adeverulu. In mai multe casuri chiaru confessioniunile, anume cele doue romanesci au datu gubernulu si anume inspectoriloru de scole ocaziuni prea dorite si prea bine venite, ca se infintiedie scole de statu si scole comunali, neconfessionali, din care ca mane se voru alege si totuodata nereligiose, din care voru fi scole si crucile, si evangeliile si totu ce mirosa a religiune positiva, dupa ce si limb'a romanésca este data pe usia afara. Se mai descoperimu si unu altu adeveru. In multime de comune bisericesci nu sunt in stare se strabata prin nepasarea si cerbicia omeniloru nici chiaru archiereii cei mai energiosi, nici consistoriele cele mai laborioase; dara apoi ce e dreptu, multe comune bisericesci se potu escusa cu neaditele impilari, sub care geme si suspina poporul. De alta parte este totu asia de adeveratu ce a scrisu in anulu tr. unu calvinu in „M. Polgar“ despre scolele lor, ca locutorii sateni privescu scolele cu ochi rei si se temu se nu se multiesca in comunele lor carturarii. Urita simptoma.

Red.

Fiacare dintre lectorii noștri cunosc pretiurile cerealielor din piața cea mai apropiată, dar normativulu pentru cei cari au de vendutu și de cumperatu pentru specula, este bursa de cerealii din Bpest'a, unde se calculă dă tóte speșe, magazinagi, fachinagi, expeditiune, transportu etc. In Budapeșta se vendu pe septemana preste 100 mii numai grau de diverse calitati, in Vien'a indoitu și intreitu. Afandu fiacare din noi pretiurile piatielor principali, usioru se póte orientá si in pretiurile locali, cátu se céra, cátu se dea. In septemana trecuta pretiurile la Bpest'a au fostu cam acestea:

Graulu celu mai greu și mai frumosu Hectol. 11 fl. 25 cr. celelalte calitati de grane sau vendutu cu 10 fl. 24 cr. până la 10 fl. 95 cr.

Secara a fostu pușina, pretiuri 6 fl. 75 cr., 6 fl. 85 cr.

Ordiu numai 10 mii cantarie cáte 7 fl. 10 cr., 7 fl. 50 cr. de hectol.

Ovesu 6 fl. 20 cr., 6 fl. 50 cr.

Papusiou (cucuru) abia 30 mii cantarie, s'a urcatu tare, dela 6 fl. cum fusese, la 6 fl. 50 cr. până la 6 fl. 60 cr. de hectol.; pe asteptare până la Augustu 6 fl. 80 cr. până la 6 fl. 90 cr. Legumile pastaióse s'au scumpitu focu din caus'a esportului la Germani'a, Franci'a etc. Fasolea dupa calitatile sale fórt diferite dela 10 fl. 50 cr., 10 fl. 75 cr., 11 fl. 50 cr. până la 12 fl. Mazarea cautata cu 9—10 fl. Lintea totu dupa calitate dela 10 până la 15 fl., éra minunatulu soiu cunoscutu sub nume de Stockerau dela 33 fl. până la 36 fl. v. a.

Malaiulu (malaiu meruntu — Milium, Hirse) de Romani'a 8—8½ fl.

Sementia de canepa 11—12 fl. Sementia de cuminu (chiminu) 25—26 fl., de macu 27—28 fl. si mai nobila ce bate in venetu 32 fl.

Cine face pe la noi comerci cu sementie de acestea pretiósé?!

In Nr. preced. anuntiamu aparitiunea Revistei militare din Romani'a si scopulu ei asia precum este elu deliniatu de cátra fundatorii aceleia. Acea fóia periodica anuntia in fasc. 1 si urmatóri'a:

Bibliografie.

„Monitorulu Óstei“ ne anuntia aparitiunea in curendu a urmatóreloru opuri:

1. *Tractatu de tactic'a infanteriei*, lucratu de locotenentulu P. Stamatopulo dela scól'a filoru de militari din Jasi.

2. *Stidiu asupra tacticei artileriei de campanie, principie de mare tactica si micile operatiuni de rebelu*, de capitanu Puica, din artilerie.

3. *Tractatu de arta militara* tradusu de capitanu Angelescu, dupa unu importantu opu strainu.

Candu aceste carti voru esi de sub tiparu, „Revist'a armatei“ va ingriji a le face darea-de-séma cuvenita.

Cá opuri dejá aparute avemu a semnala:

1. *Cursu de fortificatie pasagera*, partea I si a II cu doe atlase coprindiendu 41 tabele mari, de capitanu Gr. Craianianu, din geniu. Pretiulu ambeloru volume cu atlasele loru este 18 lei pentru abonati. Diarulu „Ostasiulu“ a facutu dejá o dare-de-séma asupra acestui opu, in cáte-va numere ale sale. Asteptamu aparitiunea partii III, pe care autorulu nu o póte pune, din nenorocire, sub tiparu din caus'a cá preste 200 de abonati nu au achitatu inca costulu partii a II-a, espediata anulu trecut. Partea III fiindu fórt necesara, ar fi de doritu cá abonatii se achite cátu mai curendu partea II, spre a se puté grabi tiparirea.

2. *Arta militara*, de capitanu Lupu, din statu-majoru, 1 vol. in 8º, pretiulu 3 lei. Acestu opu este lucratu dupa programulu esamenului de majoru si facilitéza astu-felu multu studiulu principieloru artei militare.

3. *Constituirea cetatiloru si fortificarea tieriloru cu aplicatiune la fortificarea Romaniei*, de capitanu Gr. Craianianu, in 8º, cu 11 figuri in textu, intre cari, Parisulu, Franci'a si Romani'a. Pretiulu 2 lei.

Acésta carte este de cea mai mare utilitate pentru ofierii armatei, precum si pentru civili, cáci tractédia despre unu subiectu, care intervine asta-di zilnicu in discutiune cu ocaziunea proiectarii fortificarii tierii nóstre. Civiliu au inceputu dejá a debítá teoriu si idei straine asupra acestei cestiuni, si cartea de mai susu nu le póte fi de cátu de mare folosu, dandu-le o competenta si unu rostu in discutiune.

4. *Introductiune la resolvarea problemelor de rebelu* —

solutiunile empirice alaturi cu cel rationale, de unu fostu ofieru de statu-majoru. — Éta o scriere de mare valóre, pe care, citind-o cine-va, vede de departe cá este produsulu unei cugetari profunde si oper'a unui talentu distinsu. Ea respunde articolului publicatu in diarulu „Ostasiulu“ intitulatu: Si vis pacem para bellum, in care autorulu combate ide'a fortificarii capitalei nóstre. Regretamu cá articolulu „Revistei armatei“ intitulatu „Situatiunea strategica a Romaniei si sistemulu ei de aperare“ érá dejá tiparitu in acestu numeru, candu a aparutu acésta remarcabila scriere, cáci amu fi potutu sprijini conclusiunile acestui articolu si pe puternicele argumente ce gasimu in lucrarea de mai susu.

Socotimu de prisosu a mai face o analiza asupra acestei scrieri, cáci o credemu prea importanta pentru a o resumá.

Privitoru la bibliografi'a straina, redactiunea centrala a revistei róga pe toti dnii ofieri cari se ocupa cu studiulu autoriloru straini, se tramita revistei o scurta dare-de-séma asupra fia-carei carti, pe care o gasescu buna de recomandatu. Acésta va facilitá alegerea operiloru de valóre si va tinea corpulu ofierescu la curentu cu novele productiuni ale sciintiei militare.

„Revist'a armatei“ face inca unu apelu caldurosu atátu la ofieri cátu si la distinsii nostri istorici, pentru a-i tramite comentarie asupra tuturor autoriloru romani si straini, vechi si noi, cari au scrisu asupra istoriei nóstre nationale si din cari se póte deduce istori'a artei militare la romani si geografi'a militara a tierii nóstre. Istoricii romani semnalandu armatei urmele si sorgintile istoriei militare, voru face unu actu de patriotismu care nu se va uitá nici-odata. Nimicu nu cunóscemu mai pușinu de cátu istori'a si geografi'a militara a tierii, si nimicu nu póte fi mai trebuintiosu si totudeodata mai placutu sufletului patriotu, de cátu acestu studiu. „Revist'a armatei“ pune pe densusu celu mai mare pretiu.

Sciri diverse.

— (Invitare.) Statutele reuniunii invetiatoriloru gr.-cat. din archidiaconatulu partiloru satmarene apartienatorie diecesei Oradane, fiindu dejá prevediute cu clausul'a de aprobare ministeriale, cu acésta amu onóre a convocá constituent'a pe 19 l. c. st. n. pe 9 óre a. m. la Carei (N.-Károly) in localitatea scólei romane, rogandu pe toti dd. protopopi, preoti si cantoru-invetiatori de pe teritoriulu acestui archidiaconatu, precum si pe alti barbati si frati de ori unde, cari se interessédia de desvoltarea invetiamentului, si de progressarea culturai poporului nostru din aceste parti, cá se nu pregete a participá la acésta adunare de inauguratiune. Si de óre-ce cu acésta ocaziune se va intempla si alegerea de deputatu séu deputati din sinulu reuniunii, pentru adunarea regnicolaria a invetiatoriloru din patria, tinenda in Augustu a. c. in Budapeșta, pentru care scopu se recere cá reuniunea se aiba celu pușinu 101 mémbri, cá se póta alege doi deputati, si celu putínu 50 cá se póta alege unulu: Ve rogu dara de nou cu tóta caldur'a ánimei, cá se nu pregetati a veni la acésta adunare, si a ve inscrie de mémbri pe langa modest'a taxa anuale de 2 fl. cátu mai numerosi insi. Datu in Carei, 5 Juniu 1883.

Georgiu Marchisiu,
archidiaconulu partiloru Satmarene
cá pres. interim.

— (Terminulu concursului) la premielescrie prin administratiunea diarielor „Amiculu familiei“ si „Preotulu romanu“ se apropia. Sunt siése premie — 2 cáte de 100 si 4 cáte de 50 franci in auru.

Cu cáte 100 franci in auru se va premiá cea mai buna novela originala publicanda in „Amiculu familiei“ si celu mai bunu articlu din sfer'a sciintiloru teologice publicandu in „Preotulu romanu.“ Cu cáte 50 franci in auru se va premiá cea mai buna poesia si celu mai bunu studiu socialu publicande in „Amiculu familiei“ si cea mai buna predica funebrala si predica ocaziionala publicande in „Preotulu romanu.“

Terminulu la fiacare e 18/30 Juniu a. 1883, pe candu manuscrisele, nesubscrise de auctoru, prevediute cu óre-care devisa, sunt a se trimite la Administratiunea numiteloru diarie in Gher'a (Sz.-ujvár — Transilvani'a) alaturandu-se la ele si o epistola sigilata cu sigilu strainu, care in laintru se arete numele auctorului, éra din afara se pórté devis'a operatului.

— (Sinuciderea unui preotu r.-catholicu). Acésta se intemplá in septemana trecuta in dieces'a archiepiscopésca Caloccea. Omulu avea pe langa sine o sora si o népóta; se afundase in datorii; cá se póta platí, atacá banii bisericeii, éra dupa-ce se descoperi fapt'a, alergá dio'a nóptea dupa imprumuturi, spre a pune banii la locu, dara numai unu amicu isi facú mila de elu cu 500 fl., care inse érá multu mai pușinu decátu apucase elu a defraudá. Asia nefericitulu se impusca culcatu in asternutu. (Dupa „P. Napló“.)

— (In Blasiu) s'a formatu unu orchestru orasienu cu scopu de a cultivá music'a instrumentala conformu cerintiloru timpului si a remané stabila. Spre a se ajutá la cumperare de instrumente noue si bune, uuu comitetu va dá in 10 Juniu n. o petrecere de véra in padurea din siesu, cu pretiu de intrare 60 cri de persóna, 1 fl. de familia.

Ingrijitu si tristu

privescu multi bolnavi in viitoru, din cauza cá ei pana acum tóte le-au intrebuintiatu fara succesu.

La toti, éra mai virtosu la cei ce suferé asia, li se recómanda cu totu adinsulu citirea carticelei „Der Krankenfreund“, cáci in aceea voru gasi dovedi de ajunsu, cá si cei greu bolnavi au aflatu vindecare, daca au intrebuintiatu mijloce nimerite, sau celu pușinu alinare mare in acele. Tramitarea lui „Krankenfreund“ se efectuéda prin K. Gorischek's Universitäts-Buchhandlung Wien I Stephangasse 6 asia, cá comendatorulu n'are alta cheltúela decátu 2 ori pentru o carta postale. (133) 12—14

Unde se capeta **petroleu de salonu**

„**Oleu imperialu**“

pentru ardietóre rotunde conformu petroleului americanu, in pretiulu celu mai eftinu?

Numai la

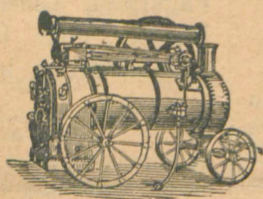
G. D. Theil

Sibiú, strad'a Weinanger Nr. 1,

representante alu primei fabrice transilvane de petroleu si unsóre de caru in Brasiovu.

Unu butoiu de 100 Chilo fl. 18.50.

(163) 2—4

RANSOMES, HEAD & JEFFERIES

AGENTU GENERALU

J. GROSSMANN

BUDAPEST'A

ANTAIA FABRICA UNGURÉSCA DE MASINE DE AGRICULTURA

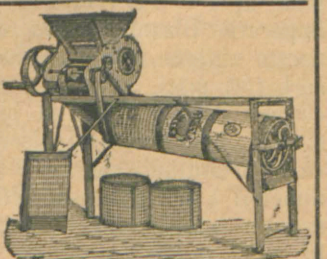
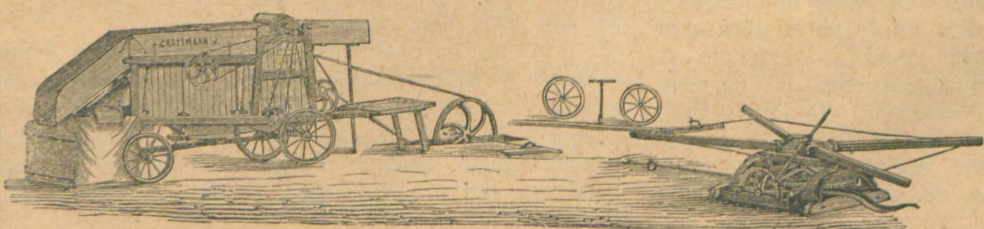
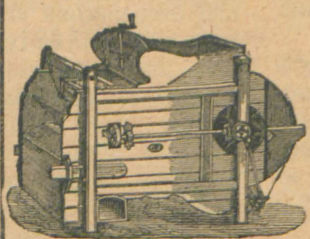
ALUI

GROSSMANN & RAUSCHENBACH

BUDAPEST'A

(157) 46

Pentru comande binevoitóre sau visite la etablissementulu nostru ne rugamu frumosu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Kraft.**